

NEYZEN ULVİ ERGUNER'İN RADYOEVİ VE TRT'DEKİ MUSİKİ ÇALIŞMALARI NEYZEN ULVİ ERGUNER'S MUSIC WORKS IN RADIOEVİ AND TRT

Cengiz Atlan¹

ÖZET

Bu çalışma 20.yüzyılın başlarından günümüze kadar gelen, Ney icrasında bir ekol olarak kabul edilen Erguner Ekolü'nde ikinci kuşak, köprü vazifesi görmüş, (Dede) Süleyman Erguner'in oğlu, Ulvi Erguner'in Radyoevi ve TRT'deki musiki çalışmalarını kaynak tarama yöntemi kullanarak müzikal açılardan değerlendirmek ve Türk musikisine ve Ney icra sanatına katkılarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Ulvi Erguner aynı zamanda Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmış bir levazım subayıdır. Bir taraftan askerlik mesleğini icra ederken, diğer taraftan musiki çalışmalarını da devam ettirmiştir. Ulvi Erguner'in Ankara ve İstanbul radyolarında, yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen Hz. Mevlana'yı anma törenlerinde, dijital paylaşım platformlarında ve diğer özel arşiv ve platformlarda solo ve toplu ney icraları ve klasik koro çalışmaları mevcut bulunmaktadır. 1964 yılında Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekli olduktan sonra 1967 yılında İstanbul Radyosu Türk Musikisi Yayın Müdürü olarak atanmıştır. 1968 yılında ağız içerisinde çıkan ağır bir hastalık sonucu ney üfleyemeyecek duruma gelmiş ve hayatının son dönemlerinde radyo programlarına viyola çalarak katılmış 1974 yılında bu hastalıktan kurtulamayarak ebedi hayata göç etmiştir. Çalışmamızda Ulvi Erguner'in TRT İstanbul ve Ankara radyolarında 1968 ve 1970 yılları arasında gerçekleştirdiği ney taksimleri ve yaptığı diğer musiki çalışmaları incelenerek "Erguner Tavrı" özellikleri ve "Klasik Koro" yönetimi anlayışındaki temel unsurları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Neyzen, Radyo, Ulvi Erguner,

ABSTRACT

This study is a literature review of the music works of Ulvi Erguner, son of (Dede) Süleyman Erguner, who served as a bridge in the Erguner School, which is accepted as a school in Ney performance, from the beginning of the 20th century to the present day. This study was carried out in order to evaluate the musical aspects by using the method and to reveal his contributions to Turkish music and Ney performance art. Ulvi Erguner is also a quartermaster who served in the Turkish Armed Forces. While performing his military service, he also continued his musical studies. Ulvi Erguner's Ankara and Istanbul radios, at home and abroad, There are solo and collective ney performances and classical choir works at Mevlana commemoration ceremonies, digital sharing platforms and other private archives and platforms. After retiring from the Turkish Armed Forces in 1964, he was appointed as Istanbul Radio Turkish Music Broadcasting Manager in 1967. In 1968, as a result of a serious illness in his mouth, he became unable to blow the ney and participated in radio programs by playing the viola in the last periods of his life. In our study, by examining the ney taksims and other musical works that Ulvi Erguner performed on TRT Istanbul and Ankara radios between 1968 and 1970, the characteristics of "Erguner Style" and the basic elements of his understanding of "Classical Choir" were tried to be determined. has been studied.

---

¹ Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğr. Gör. ORCID :0000-0002-1437-4850

catlan@sakarya.edu.tr

Keywords: Neyzen, Radio, Ulvi Erguner

1.GİRİŞ

Ney Türk musikisinin gerek dini gerek din dışı alanında, bütün saz topluluklarında yer almış en eski nefesli çalgılarından birisidir. Neyzen kelimesi Farsça kökenlidir. Ney üfleyenlere, icra edenlere Neyzen denilmektedir. Tarihi M.Ö. 3000-3500 yıllarına kadar gitmektedir. Evliyâ Çelebi 10 ciltlik seyahatnamesinin bir bölümünde XVII. Yüzyıl sazlarından bahsederken Hz. Muhammed zamanında düğün gecelerinde, def, kudüm, rebab, Ney sazlarının icra edildiğinin kayıtlarına rastlandığını rivayet etmiştir (S.Erguner, 2007:32). Hz. Mevlâna'nın ney sazını kendi felsefesi ile özdeşleştirilmesi ile birlikte Ney ve Neyzenlik, Türk toplumunda Osmanlı imparatorluğundan Cumhuriyetin kuruluşuna kadar, çok saygın yeri olan kavramlar olmuştur. Osmanlı döneminde neyzenlerin hep Türk ve Müslümanlardan oluştuğu söylenmektedir. 16. yüzyıldan itibaren Mevlevihanelerin de açık olmasının etkisiyle bu Mevlevihanelerde ney eğitimi görmüş neyzenbaşılık yapmış tanınmış isimleri yazılı kaynaklarda bilinen birçok neyzen vardır. Fakat bu neyzenlerin hayatlarıyla ilgili bilgiler çok net olmamakla birlikte ney icrasına ulaşılabilen ilk kayıt ancak 19. yüzyılda yaşamış olan Neyzen Emin Dede'ye ait olduğu bilinen ney kayıdır. Neyzen Emin Dede 20. Yüzyılın başlarından günümüze kadar olan dönemde klasik ney üslubunun temsilcisi olan birçok usta neyzenin feyiz aldığı etkilendiği yolundan gittiği bir Neyzen olmuştur. 15 saniyelik ney kaydı hüzzam makamındadır.

Neyzen Ulvi Erguner 20. yüzyılın en büyük neyzenlerinden, hafız ve bestekâr (dede) Süleyman Erguner'in oğludur. Ney icra etmeyi babasından meşk etmiştir. Ulvi Erguner babası gibi Erguner Tavrı 'nda ney icra etmektedir. Hocası aynı zamanda babasıdır. Kısa zamanda ney sazında çok büyük bir ilerleme kaydetmiş, babasının çevresindeki saygın musikişinasların sayesinde hem onlarla birlikte ney meşklerine katılmış ve ney icra etmiş hem de musiki bilgisini geliştirmiştir. Çalışmamız neyzen Ulvi Erguner'in musiki çalışmalarını, "Ney Taksimi İcracılığı", "İstanbul Radyosu Türk Musikisi Yayın Müdürlüğü" görevi ve "Klasik Erkekler Korosu Yöneticiliği" bakımından değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

1.1.Problem Cümlesi

Çalışmamızın problem cümlesini Ulvi Erguner'in musiki çalışmaları nelerdir? Oluşturmaktadır.

1.2.Araştırmanın Alt Problemleri Nelerdir?

Çalışma alt problemleri açısından değerlendirildiğinde 2 alt problem karşımıza çıkmaktadır.

1-Ulvi Erguner kimdir?

2-Ulvi Erguner'in Radyoevi ve TRT'deki diğ er musiki ç alışmaları nelerdir?

1.3.Araştırmanın Amacı

Araştırmamız, Neyzen Ulvi Erguner'in hayatı, musiki eğitimi ve radyoevi ve TRT kurumundaki gerç ekleştirdiğ i, ney taksimleri, TRT İstanbul Radyosu Türk Müziğ i müdürlüğü ve Klasik Koro Yöneticiliğ i olarak yaptığ i Türk Musikisi ç alışmalarının araştırılması incelenmesi değerlendirilmesini ve Türk musikisine katkılarının ortaya konulmasını amaçlamaktadır.

1.4.Araştırmanın Önemi

Ulvi Erguner musiki âlemi ve yazılı kaynaklarda 20.yüzyılın en büyük ney virtüözlerinden neyzen (Dede) Süleyman Erguner'in oğludur. Ney icra etmeyi babasından meşketmiş ve bu icra üslubunu Türkiye ve Dünyada neyzen olarak tanınan ç ocuklarına meşk etmiştir. Bu anlamda Erguner Ekolü 'nün devamlılığında bir köprü vazifesi konumundadır. Diğer taraftan Ulvi Erguner'in İstanbul Radyosu Yayın Müdürlüğü makamında iken gerç ekleştirdiğ i diğer musiki ç alışmaları, dönemin koşullarında baskılar yüzünden radyolarda yayınlanmasına izin verilmeyen dini musiki yayınlarını cesaretle gerç ekleştirmesi Türk Musikisinin, radyo kanalıyla halka ulaşması, gelecek kuşaklara aktarımının sağlanması açısından da önemli ç alışmalar olarak görölmektedir. Türk Musikisi ve Türk költürüne hizmet etmiş bir şahsiyet olarak Ulvi Erguner hakkında bugüne kadar yazılan birkaç biyografik ç alışma dışında akademik bir ç alışma bulunmamaktadır. Ç alışmamız bu açından önem arz etmektedir.

1.5.Sınırlılık

Ç alışmamız Ulvi Erguner'in tahmini 1968-1970 yılları arasında gerç ekleştirdiğ i İstanbul Radyosu arşivlerinde mevcut bulunan Uşşak ve Tahir makamlarındaki ney taksimleri ve Rast ve Rehavi makamlarında gerç ekleştirdiğ i Klasik Koro programları ile sınırlı tutulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu ç alışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Döküman analizi, literatür tarama, görüşme yöntem ve tekniğ i, etnografik saha araştırma yöntemlerinden yarı kurgulu ve kurgulu görüşme tekniğ i kullanarak Ulvi Erguner'i tanıyan kişilerle görüşölmüş Ulvi Erguner 'in biyografisi oluşturulmuş, müzikal kimliğ i üzerine bilgiler edinilmiştir. Yazılı kaynaklar (kitap, dergi, mecmua, ansiklopedi, makale), işitsel-görsel arşivler ve internet yoluyla elde etme dokümantasyon yolu ile yazılı belgeler

incelenmesi, yapılmış, Ulvi Erguner 'in hayatı üzerine de tarama metodu kullanılarak görüşme tekniği ile Ulvi Erguner 'in hayatı hakkında ailesi ve yakın çevresi ile görüşülerek görüşme yöntemi tekniği de kullanılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde Ulvi Erguner'in hayatı hakkında bilgiler verilmiş ikinci bölümünde Ankara ve İstanbul radyolarından elde ettiğimiz taksim ve koro kayıtları incelenmiş taksimlerde görülen müzikal özellikler, koro çalışmalarında görülen teknik detaylar incelenmiş, değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır

2.1.Evren ve Örneklem

Araştırmamızın evrenini Neyzen Ulvi Erguner'in hayatı ve musiki çalışmaları, örneklemini ise İstanbul ve Ankara radyosu arşivlerinde mevcut bulunan 1968 yılı kayıtlı Uşşak ve Tahir makamlarında icra ettiği Ney taksimleri ve 1970 yılında gerçekleştirilen Rast ve Rehavi makamlarındaki Klasik Erkekler Korosu kayıtları oluşturmaktadır.

2.2.Verilerin Toplanması

Çalışmamıza konu olan ney taksimleri TRT Ankara ve İstanbul Radyoları arşiv dairesi başkanlıklarına bireysel başvuru yolu ile, neyzen Doç.Dr. Süleyman Erguner'in özel arşivinden kişisel görüşme yolu ile ve diğer arşiv ve dijital paylaşım platformlardan elde edilmiştir.

3.BULGULAR VE YORUM

3.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.1.1.Ulvi Erguner'in Hayatı

Ulvi Erguner, 3 Ağustos 1924'de İstanbul, Fatih, Sultan selim, Abdsubaşı Mahallesi, Debbağyunus caddesindeki evde doğmuştur. Babası, Süleyman Erguner (1902-1953), Sultanselim Camii müezzini ve neyzenidir. Annesi, Muazzez Hanım'dır (ö.1971). 29 yaşında iken babasını, 47 yaşında iken de annesini kaybetmiştir. Musikiye olan kabiliyeti ile küçük yaşta dikkat çeken İsmail Ulvi, babasından ilk musiki ve ney derslerini almış ve Neyzenlik yolunda ilerlemeye başlamıştır. Babasının Sultanselim Camii'nde müezzin olması, daha sonra hafız ve neyzen olarak musiki muhitlerinde yer alması sebebiyle; İsmail Ulvi, musiki çevresine girmiştir. Kulağı bu toplantılarda, meclislerde yapılan musiki ve sohbetlerde geçen bilgilerle dolmuştur. Babasının inhisarlar Müdürlüğü'ndeki memuriyeti sebebiyle, küçük yaşta Anadolu'nun çeşitli yerlerinde, üç yaşından (1927) itibaren çocukluğunu geçirmiştir. Onun ilkokula başladığı yıl, 1931'dir ve aile o sırada Kütahya'dadır. 1927'den sonra, gittikleri Anadolu'da, Keskin; Karaman'da bulunduktan sonra, Kütahya'ya gelmiş, kız kardeşi Serap, burada doğmuştur. İlkokula Kütahya'da başladıysa da babasının tayini sebebiyle, Samsun-Çarşamba'da bitirmek zorunda kalmıştır. Samsun'un Çarşamba ilçesindeki Yeşilirmak İlkokulu'nu 1 Ağustos 1936 yılında pekiyi derece ile bitirir ve iki ay sonra Ekim 1936 başında, Askeri Orta

Mektebi'nde okumak üzere Konya'ya gider. Sultanselim'li İsmail Ulvi, dönemin iktisadi durumunun etkisiyle ve askeri okullardaki eğitimin kalitesi göz önüne alınarak, babası Süleyman Bey tarafından askeri okula kaydedilir. (S.Erguner, 2005:110).

Şekil 1. Ulvi Erguner

3.1.2. Ulvi Erguner 'in Meşk ile Musiki Eğitimi

20. yüzyılın ortalarına kadar musiki eğitimi ve aktarımı, Osmanlı kültüründen gelen bir gelenek ile bütünüyle meşk adı verilen usul ile gerçekleştirilmiştir. Hem ses ile icra hem de saz eğitimi ve repertuvar dersleri olarak kullanılan Meşk kelimesi aslında resim sanatında kullanılan öğrenciye müsvedde anlamına gelen bir kelimedir (Behar, 1992: 11). Bu anlamda Meşk kelimesi Klasik Türk Musikisi eğitimi ve aktarımında geçmişten günümüze kadar geçirdiği evrimi açıklayan bir mana taşımaktadır (Behar, 1993:6).

Meşk ile musiki öğrenimi ve öğretimi, bütün şark geleneğinde olduğu gibi usta çırak ilişkisi olarak da adlandırılan, bir çeşit ustanın yaptığını taklit etmek anlamına da gelmektedir (Öztuna, 2000:250). 19. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı imparatorluğundaki modernleşme hareketleri ile birlikte sanat ve kültür alanında da değişiklikler olmuş ve önceden kullanılan musiki meşk gibi terimlerin yerini yeni paradigmlar ve değerler silsilesi almıştır (Pekin, 2017:2-3). Diğer taraftan Hazreti Mevlana'nın ney sazına verdiği önem dolayısıyla ona atfettiği büyük misyon, Mevlevilikte musikin ve özellikle neyin çok önemli bir yere sahip olması, aynı zamanda bu sanatın eğitiminin de verilmesi adeta Mevlevihanelerin bu sanatın yaşatıldığı kurumlar haline gelmesine yol açmıştır (Ayvazoğlu, 2008:15). Ancak 1925'ten sonra Mevlevihaneler Türkiye'de kapanmış ve Türk musikisi ve ney icra etme sanatını besleyen büyük bir okul ortadan kaybolmuştur.

Çalışmamıza konu olan Neyzen Süleyman Erguner de işte böyle bir meşk sistemi ile ve Türk musikisine ve ney sazına olan aşırı sevgisi ve düşkünlüğü ile yetişmiş bir musikişinastır. Ulvi Erguner, babası, ilk musiki derslerini neyzen, hafız ve müezzin Süleyman Erguner 'den almış ve daha sonra da gösterdiği şekilde musiki eğitimine devam emiştir. Musikiye olan kabiliyeti, babasıyla yaptığı bu ilk meşklere çok yararlı olmuştur. 11 yaşından önce (1935) neyden ses çıkararak, babası ile çalışmaya başlamıştır. Neye olan aşkıyla, babasının üflediği Şah Neyi; meclistikilerin üfledikleri neyleri duyarak hem repertuvarını hem de neydeki öğrenimini sürdürmüştür (S. Erguner: 2005:134). Babasının dönemin üstad musikişinasları arasında yer alması sebebiyle dönemin üstad musikişinasları ile tanışma ve birlikte musiki toplantılarında yer alma şansına sahip olmuştur. Konya'da bulunduğu sıralarda Ahmet Ergimenden istifade etmiştir. Ayrıca Ankara ve İstanbul'da bulunduğu yıllarda Neyzen Halil Can, Nuri Halil Poyraz, İlyas Tonguç, Fahri Kopuz, Hulusi Gökmenli, Cahit Gözkan'dan istifade etmiştir (S.Erguner, 2017:302). Sadettin Heper'den dini musiki öğrenmiştir Ulvi Erguner, dönemin iktisadi durumunun etkisiyle ve askeri okullardaki eğitimin kalitesi göz önüne alınarak, babası Süleyman Bey tarafından askeri okula kaydedilmiştir. İlkokulu bitirdikten iki ay sonra, Ekim 1936 başında, Askeri Orta Mektebi'nde okumak üzere Konya'ya gitmiş ailesi, Çarşamba'da kalmıştır. Konya'da askeri öğrenci olarak bulunduğu ortaokul ve lise yıllarında neyini ihmal etmemiş, zamanın çoğunu, Mevlânâ Dergâhında ve özellikle Hazım Çelebi Yarkın'ın evinde yapılan "hafta sonları meşklere" ile geçirmiştir. Kütahya'da aldığı ney eğitimi ile artık askeri okulda bir yalnızlığa sevk edilmiştir. Böylelikle o da babası gibi, kendi kendine ney öğrenmiştir. Bu arada, okul bandosuna da girmiş; kemana başlamış, daha sonra devrin diğer üstatlarından da meşk etmiş Konya Askeri Orta Okulu'nda Ahmet Ezgimen'den istifade ederek, bandoya da girmiştir. Klarnetin yanında, kemanı da bandoda bulunduğu sırada öğrenmiştir. Aynı zamanda keman ve viyolayı da çok iyi derecede icra edebilen Ulvi Erguner mensubu bulunduğu İstanbul Radyosu programlarına, amansız bir hastalığa yakalanıp ney üfleyemeyecek duruma geldiği ömrünün son zamanlarında 1971'den itibaren viyola ile katılmıştır.

Ulvi Erguner, radyo kayıtlarında, özel meşklere, cumhuriyet dönemindeki ilk Mevlânâ ihtifallerinde mutriban topluluğunda ayin-i şerif icralarında ney üflemiş, neyzen Halil Can'dan sonra Konya'daki Hazreti Mevlana'yı anma törenlerinde neyzenbaşılık yapmıştır (Ağaoğlu, 2013:107).

3.1.3. Ulvi Erguner'in Vefatı

Ulvi Erguner ilk kez 1968 yılı aralık ayında aile dostu ve musikiye ilgili Çapa Tıp Fakültesi İkinci Cerrahi kliniği hocası ve başkanı Ord.Prof.Dr.Halit Ziya Konuralp'in kendisini Türk Müziği müdürü olduğu için kutlama ziyaretine gittiği sırada dikkatini çeken Ulvi Erguner'in yüzünde gördüğü şişkinlik nedeniyle şüphelenip hastaneye çağırıldığı aslında kendisini vefatına kadar

götürecek olan amansız bir hastalığa yakalanmıştır. Oğlu Neyzen Doç.Dr.Süleyman Erguner'in anılarını anlattığı kitabında detaylı olarak ver verdiği bu hastalık süreci Ulvi Erguner'in giderleri devlet tarafından karşılanan 1972 yılında Londra'da gerçekleştirilen bir operasyon ile devam etmiştir. Fakat bu operasyon neticesinde Ulvi Erguner bir gözünü kaybetmiştir. Daha sonra 29 Mayıs 1974 yılında tıbbi olarak yapılacak birşeyin olmadığı rapor edilerek Türkiye'ye gönderilen Ulvi Erguner 17 Kasım 1974'te ebedi hayata geç etmiştir. Ulvi Erguner vefatının son dönemlerinde ney üfleyemediği için radyoevi programlarına viyola çalarak katılmıştır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İstanbul Radyosu, 1949'dan itibaren yayına ve Türk Musikisi program yayınlarına başlamıştır. Ulvi Erguner, Mesud Cemil Bey'in kurup, yönettiği, Klasik Türk Müziği Korosu'nda da neyzen olarak görev yapmıştır. İstanbul Radyosu'nda babasının kurduğu, Erguner Topluluğu'nda kardeşi Asaf ile birlikte İstanbul'da bulunduğu sıralarda görev yapmış babasının vefatından sonra da bu çalışmalarını devam ettirmiştir. Ankara'da iken de Ankara Radyosu, onun musikiye özlem giderdiği yer olmuştur. "Neylerle Saz Eserleri" adını da alan Erguner Topluluğu programı, her pazartesi akşamı, canlı olarak İstanbul Radyosu'ndan yayımlanır, halk tarafından merakla beklenir ve dinlenirdi. Bu programlar, Anadolu'dan da ilgi ile dinlenir, bir musiki dersi niteliğinde takip edilirdi" (S. Erguner, 2005:201).

Merhum neyzen Doğan Ergin'in 30.01.1971 yılında kayıt ettiği İstanbul Radyosu'nda Ulvi Erguner'in odasında, Cüneyt Koşal, Aka Gündüz Kutbay, Alaaddin Aday ve kendisinin de olduğu belirttiği bir sohbette Ulvi Erguner, Mesud Cemil'in kendisinden dini içerikli programlarda kullanmak üzere kendisinden stüdyoya geçip bir iki plak ney taksimi doldurmasını istediği ses kaydında yaşadığı heyecanlı duygularını anlatmaktadır (Youtube-1, 2019).

Enstrüman icracılığında taksim formunun önemli bir yeri vardır. Genel olarak eserin başında, iki eser arasında veya eserin sonunda, ilgili makamda yapılan usulsüz ezgiler olarak tarif edilmiştir. Taksim ile ilgili yapılan bilimsel açıklamalara baktığımızda, çeşitli tanımlamalar olduğu görülmüştür. Geçmiş dönemde yapılan örnekleri göz önüne alındığında sözel taksim, çalgısal taksim gibi tanımlamalarının da olduğu söylenen taksim, (Arapça) kelime kökeni itibarı ile bölmek parçalamak anlamlarına gelmek ile birlikte örnekleri 15.yüzyıla kadar dayandırılmaktadır (Akdoğan, 1989:1-2). Bazı musikişinaslar Taksimin irticalen yapıldığı düşünülebilir ancak, taksimi yapan sanatkar daha önce aynı makamda yaptığı taksimlerde kullandığı müzik cümlelerini tekrar kullanabilir bu da onun tavrını gösterir düşüncesindedirler diye düşünmektedirler (Özeke, 2000:55). Taksim bir anlamda sanatkarın tavrını üslubunu ve enstrüman ile ilgili yetenekleri gösteren bir performanstır. Taksim İcracılığı ile ün yapmış saz sanatçılarının çoğu aslında bir anlamda solo icraları ile ün yapmışlardır. Diğer taraftan

saz sanatçılığı sadece taksim performansından ibaret değildir. Taksim formunu sevmeyen, tercih etmeyen veya başarılı olamayan çok fazla sayıda saz sanatçısı da vardır. Fakat bunlar toplu icrada oldukça başarılı olabilmektedirler. Ney bu anlamda teknik olarak özelliği olan bir sazdır. Ses yüksekliği diğer sazlara göre biraz düşük olduğu için kalabalık saz topluluklarında toplu icrada özellikle sahne performanslarında sesleri diğer sazlar kadar duyulmaz. Bu bakımdan neyin solo olarak dinlenmesi ve icra edilmesi hem insanlar üzerindeki etkisini artırması bakımından neyzenler tarafından tercih edilen bir durum olmuş, hem de sadâsı itibarı ile de sakin, dingin soft bir frekans aralığında olduğu için özellikle tasavvuf musikisinde ney taksimleri çok önem kazanmıştır. Ney bu anlamda bir taksim sazıdır denilebilir.

3.2.1.Ulvi Erguner ‘in İstanbul Radyosunda İcra Ettiği Ney Taksimleri

Ulvi Erguner’in İstanbul Radyosu arşivlerinde 2 adet ney taksimi tespit edilmiştir.

T.C.
TÜRKİYE RADYO-TELEVİZYON KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(Arşiv Dairesi Başkanlığı)

TAAHHÜTNAME

Kurumunuz arşivlerinde yer alan,

1-HAYRİ TÜMER – BUSELİK NEY TAKSİMİ	3:10 (20.10.1972)
2-AKA GÜNDÜZ KUTBAY – 2 ADET NEY TAKSİMİ (11.11.1977) SANATÇI İLE RÖPORTAJDA VAR, BANDIN TAMAMI 31:11	3:52/3:04
3-AKA GÜNDÜZ KUTBAY – BESTENİGAR NEY TAKSİMİ	3:22 (14.11.1968)
4-ULVİ ERGÜNER – UŞŞAK NEY TAKSİMİ	1:30 (29.03.1968)
5-ULVİ ERGÜNER – TAHİR NEY TAKSİMİ	2:26 (06.07.1968)
6-NİYAZİ SAYIN – HÜZZAM NEY TAKSİMİ	2:28 (21.10.1977)
7-NİYAZİ SAYIN – SULTANİYEGAH NEY TAKSİMİ	2:10 (21.10.1977)
8- NİYAZİ SAYIN – SULTANİYEGAH NEY TAKSİMİ	3:39 (21.10.1977)
9-SÜLEYMAN ERGÜNER – RAST NEY TAKSİMİ	2:29 (1953)
10-NİYAZİ SAYIN – ŞEVK-EFSA NEY TAKSİMİ	2:36 (17.08.1968)
11-HAYRİ TÜMER – İSFAHAN NEY TAKSİMİ	1:20 (TAŞ PLAK KAYDI YIL BİLİNMIYOR TAHMİNİ 1950 Lİ YILLAR)

müzik eserlerini tez çalışmamda kullanmak üzere Kurumunuz arşivinden teslim aldım. Söz konusu müzik eserlerini belirtilen amaç dışında, müzik eserlerinde yer alan kişi ve kurumların hak ve menfaatlerini zedeleyici, küçük düşürücü, rencide edici bir amaçla kullanmayacağımı ve söz konusu eslere ilişkin olarak bağlantılı hak sahiplerinden gelecek her türlü talebin sorumluluğunun tarafıma ait olduğunu, TRT'nin tazminat, telif, ceza ve/veya herhangi bir ad altında ödemek zorunda kalacağı bedeli hiçbir yazılı ihtara ve mahkeme kararına gerek olmaksızın TRT hesabına net ve kesintisiz olarak yatıracağımı, ayrıca söz konusu müzik eserlerini başka bir amaçla ve/veya ticari amaçla kullanmam halinde TRT'nin ve hak sahibi üçüncü şahısların ödememi talep edeceği her türlü zararı tazminle yükümlü olduğumu kabul ve taahhüt ederim. **23/04/2020**

İsim Soyisim : *Cengiz ATCAW*
TC Kimlik Numarası : *22177018176*
İmza : *[Signature]*

TRT Oran Sitesi Turan Güneş Bulvarı 06109 ANKARA Ayrıntılı bilgi için irtibat: Elif FINDIK
Tel: 0 312 463 24 39 Belgegeçer: 0 312 463 35 07
e-posta: elif.findik@trt.net.tr Elektronik Ağ: www.trt.net.tr

Şekil. 2

✓ Taksimın Notası:

Taksim No:1
"Uşşak"

Beste: Ulvi Erguner

♩ = 97

1
2
4
9
14
16
21
25
28

Şekil 3. Uşşak Taksim

- ✓ **Taksimın Makamı:** Uşşak
- ✓ **Taksimın yapıldığı yer ve tarih:** İstanbul Radyosu / 1968
- ✓ **Taksimın Süresi:** 1': 33"
- ✓ **Taksimın hangi arşivden alındığı:** TRT İstanbul Radyosu
- ✓ **Taksimın yapıldığı ney ahengi:** Kız ney
- ✓ **Taksimın Yapıldığı ney ahenginin batı müziğindeki nota/perde Karşılığı:**

Makamın Türk Musikisindeki Bolahenk akorda göre yerinden olan düğâh (La) sesinden 4 aşağı hüseyini aşiran (Mi) sesinden Avrupa/Batı Müziğinde B=Si ses/perdesinden icra edilmesi anlamına gelmektedir.

Taksim No : 2
"Tahir"

Beste: Ulvi Erguner

♩ = 97

The image displays a musical score for a taksim piece titled "Taksim No : 2 'Tahir'" by Ulvi Erguner. The score is written in a single system with six staves of music. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The tempo is marked as ♩ = 97. The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and sixteenth notes, along with slurs, accents, and triplets. The piece is composed in the Uşşak makam and is performed on a Kız ney. The score is presented in a clean, black and white format with a white background and black musical notation.

Şekil 4. Tahir Ney Taksimi (1)

Şekil 4. Tahir Ney Taksim (2)

(Youtube-2, 2019)

Bu taksim ile ilgili olarak Ulvi Erguner 'in oğlu neyzen Doç. Dr. Süleyman Erguner ile yaptığımız görüşmede kendisi bize şu bilgileri vermektedir;

“Bu taksim babamın hastalanmadan önceki yaptığı son kayıtlardandır. İstanbul radyosunda bu kayıt 1968 yılı olarak kayıtlıdır. Kayıtta Aka gündüz Kutbay ile birlikte üflemişlerdir. Kanun: Hüsnü Anıl Çello: Hüsnü Özenen Bu kayıt o zaman İstanbul radyosunda çok konuşulmuştur. Eser Hüseyin Sadettin Arel'e aittir. Eserin adı: Bayram'dır, Tambur ve Keman ikilemesidir. Babam Keman, Aka Gündüz Kutbay Tanbur olmuştur, eserin notaları bende mevcuttur. Bakıp söyleyebilirim. Kayıtta 2 bölüm halindedir. Aradaki taksim Ulvi Erguner'e aittir. Taksim'den sonra Tahir makamında saz eserine geçiş yapılmaktadır. Bu CD de uşşak hicaz ve segâh taksimler de var onları da çekeceğim. Bu eser Tanbur ve keman için yazılmıştı fakat Tanbur ve keman hiç bu eseri çalmadı. Bu eseri iki ney yapalım diye bir fikir atılıyor ortaya ve bu şekilde kayıt ediliyor”.

Bu eserin tam olarak kaydı youtube paylaşım sitesinde de Reşit Çağın Arşivi adı ile paylaşılmıştır.

- ✓ **Taksimın Makamı:** Tahir
- ✓ **Taksimın Yapıldığı Yer ve Tarih:** İstanbul Radyosu / 1968
- ✓ **Taksimın Süresi:** 2':26”
- ✓ **Taksimın Hangi Arşivden Alındığı:** TRT İstanbul Radyosu
- ✓ **Taksimın Yapıldığı Ney Ahengi:** Mansur Ney
- ✓ **Taksimın Yapıldığı Ney Ahenginin Batı Müziğindeki Nota/Perde Karşılığı:**

Makamın Türk Musikisindeki Bolahenk akorda göre yerinden olan düğâh (La) sesinden 5 ses/perde aşağı yegâh sesinden Avrupa/Batı müziğinde A=La ses/perdesinden icra edilmesi anlamına gelmektedir.

3.2.2.Ulvi Erguner 'in İstanbul Radyosu Türk Müziği Yayın Müdürlüğü

Ulvi Erguner 23 Mart 1964'te askerlik mesleğinden kendi isteğiyle emekliye ayrılmış askerlik mesleği sebebiyle az zaman ayırabildiği musiki çalışmalarına tamamen dönmüştür. Ulvi Erguner karakter yapısı itibariyle haksızlığa tahammül edemeyen bir insandır. Müzisyenlerin o günlerde maruz kaldığı haksız muamelelerden çok rahatsızdır. Büyük gazinolarda sanat icra ediyorlar fakat emeklerinin karşılığını alamıyorlar diye düşünmektedir. Bu amaçla, O'na göre müzisyenlerin bir araya gelerek sendikalaşması örgütsel anlamda birleşmeleri gerekmektedir. Bu düşüncelerini zaman zaman yakın çevresi ile de paylaşmıştır. Onun bu düşüncelerine destek verenler arasında İstanbul Radyosu'nun ünlü keman sanatçısı Cahit Peksayar, kemani ve tonmayster Yavuz Özünsün gelmektedir. İşte bu düşüncelerle “Birleşmiş Sahne Sanatçıları Derneği” kurulmuştur.

1967 yılına kadar sendikalı ney sanatçısı olarak İstanbul Radyosu'ndaki çalışmalarını sürdüren Ulvi Erguner, yaptığı bu sendikacılık hareketleri sonucunda insanlardan aldığı destek ve onların da talepleri ile emekliliğini durdurarak 15 Haziran 1967'de Türkiye Radyo Televizyon (TRT) kurumunda İstanbul Radyosu, Modal Tek Sesli Müzikler Müdürü (Türk Sanat ve Halk Müzikleri) olarak görevine başlamıştır. Bu Sıfatla, Denetleme ve Eğitim Kurulu'na girmiş ve 17 Kasım 1974'te ölümüne kadar bu görevine devam etmiştir (Erguner, 2005:143).

Ulvi Erguner milli musikiye karşı olan sevgisi ve bağlılığı ile radyoevi müzik yayınları müdürlüğünü ifa etmiştir. Bu konuda ne gerekiyorsa yapmaktan da geri durmamıştır. Burada görev yapan müzisyenlerin her zaman yanında olmuştur. Yayın politikalarını her zaman milli duruştan ödün vermeden gerçekleştirmiştir. Bunun yanında Ulvi Erguner sadece programlarda icra edilecek eser seçiminde özellikle Türk musikisinin geçmişinde yer alan eski bestekârların eserlerinden oluşan programların öncelikli olmasının yanında teknik olarak da saz topluluklarında kendisinden önceki dönemlerde kullanılmayan sazları radyodaki saz toplulukları arasına koymuştur. (Uzel, 2006:28) Örneğin, yaylı tambur, klarnet ve cümbüş gibi sazlar o zamana kadar radyoevi saz topluluklarında görülmezken, bu dönemden sonra görülmeye başlamıştır. Bu sazlar arasında cümbüş değilse bile klarnet ve yaylı tambur çok sık görülmeye başlanmıştır. Bu sazların yanında darbukayı da bir müddet devam ettirmek durumunda kalmış fakat daha sonra, bendir, tef ve ileriki zamanlarda kuracağı Tarihi Türk Müziği Topluluğunda kullanacağı kudüm ve hatta kösü bile önüne mikrofon koyup saz toplulukları arasında kullanmıştır. Ulvi Erguner 'in göreve gelmesiyle, İstanbul Radyosu ile bazı sanatçılar arasında yaşanan huzursuzluklar ve kırgınlıklar giderilmeye başlanmıştır. Ulvi Erguner görev geldiği günlerde Ekim 1967 tarihli bir gazete yer almaktadır:

“Seslerini dinlemek, kendilerini görebilmek için halkın avuç dolusu para vererek gittiği gazinoların değişmez isimleri ve aynı zamanda plak şirketlerinin her plak için önlerine dört sıfırlı paralar döktükleri ünlü sanatçılar, bugüne kadar radyo yöneticileri tarafından itibar edilmeyen kişilerdi... Ulvi Erguner, İstanbul Radyosu, Müzik yayınları Müdürlüğü'ne geldiğinden bu yana bu çatı altındaki kaynaşma, hizipleşme ve kırgınlıklar otomatikman ortadan kalktı. Şimdi bir kardeşlik havası var. Aynı zamanda idareciliğiyle ve müzik bilgisiyle bağdaştırmasını bilen Ulvi Erguner 'in yenilikleri 10 Kasım'dan sonra başlıyor. Nitekim yavaş yavaş radyoya yerleştirmeye başladığı bu tatmin edici yenilikler meyvesini vermeye başlamıştır. Radife Erten, Melahat Pars, Muzaffer Birtan ve Ahmet Yamacı, isabetli bir kararlarla mevkilerine getirilmişlerdir. Radyoya dargın ve kırgın büyük isimler davet edilmeye başlandı. İlk olarak Saime Sinan radyoevine gitti. Sadeddin Heper tarafından karşılandı. Behiye Aksoy da programlara başladı. Sıra, Hamiyet Yüceses, Müzeyyen Senar, Safiye Ayla ve Münir Nureddin'de... Ulvi Erguner, “radyo milletin malıdır ve milletçe sevilenler pek tabii

seslerini millete duyuracaklar” derken bu görüşü büyük üstad Sadettin Heper’de tasdik etti” (Erguner, 2005:145).

Fakat Ulvi Erguner bu yönetim politikaları üst makamlarca pek hoş karşılanmamıştır. Hatta cezalandırılmaya varan muamelelere maruz kalmıştır. Nezih Uzel İstanbul Radyosu ile ilgili hatıralarını anlattığı “Radyoda Bir Gün” adlı kitabında şöyle yazmaktadır.

“Bir gün Ulvi Erguner’i Radyo’nun en üst katında mükellef bir odada oturan Doğan Soylu’nun karşısına çıkardılar. Doğan Bey Ulvi Erguner’i sorguya çektiğinde zabıt kâtibi, Vahide Hala adıyla tanıdığımız Sultantepe Özbekler Dergâhı’ndan muhterem bir kişiydi. Kocasını hava şehidi asil bir kadındı. Dedikoduya prim vermez, meslek şerefini korurdu. Ağzından alabildiğim birkaç kelime ile Ulvi Erguner ‘in o tahkikat sırasında ağzını açıp gözünü yumarak çok sert konuştuğunu, yaptığı işleri kutsal ve ulusal bir görev saydığını ve bu göreve ömür boyu devam edeceğini söylediğini öğrendim. Ayrıca galiba Doğan Bey, konuşmanın bir yerinde, ortalık kızışınca, Ulvi Bey’e “çık dışarı” demiş, o da “sen çık” demiş. Her ikisi de devlet memuru, kim önce çıkacak? Kim kimi devletin odasından kovabilir?” (Uzel, 2006:32).

Kendileriyle kişisel olarak görüştüğümüz, hayatta ve sağlıkları yerinde olan Ulvi Erguner’i tanıyan o dönemin bazı radyoevi sanatçıları Ulvi Erguner’in müdürlük yaptığı dönemdeki çalışmaları ile ilgili olarak aşağıdaki belirtilen tarihlerde şu görüşleri belirtmişlerdir:

Sadun Aksüt (04.04.2021): “Ulvi’yi tanıdım. Ulvi’nin babasını da tanıdım. Yani neyzen Süleyman Erguner’i de tanıdım. Ben neyzen değilim onun için pek fazla bir şey söyleyemeyeceğim. Ama Ulvi çok iyi kalpli çok yumuşak kalpli gerçekten Mevlevilik ruhunu iyice hazmetmiş bir kişi ve iyi bir neyzendi. Yöneticilik zamanında da ben ordaydım. Hiçbir sıkıntı yaşamadım. Yalnız ben onun bir tek üzüntüsünü gördüm günlerden bir gün bana geldi “Ya hu benim babamın, (ben aynı zamanda Ulvi Erguner ‘den önce de yönetimde görev aldım) bir taksimi vardı şu taksimi bulsak” falan dedi, o taksimin olduğu plağı bulduk hakikaten ve getirdik, fakat plağı çalamadık, kötü niyetli birileri plağın üstünü çivi ile kazımışlar, bu yüzden çalınamıyordu. Buna Ulvi çok üzülmüştü, zaten o sırada da yavaş yavaş rahatsızlığının başladığını ve gözünden yaş geldiğini biliyorum. Böyle bir hatıram vardır.”

Mustafa Doğan Dikmen (25.04.2021): “Ulvi Erguner ’in babası Süleyman Erguner bir tavrı sahibidir. Ulvi Erguner bu tavrın üslubun taşıyıcısıdır. Ulvi Erguner askerlik mesleğinden müziğe geçmiştir. Türk Musikinin zor yıllarında görev yapmıştır. Türk müziğinin çok zor dönemleri olmuştur. Sizler bilmezsiniz. Ben yetiştim o dönemlere. Türk müziğini konuşmak, devlet erkânında, böyle kamu kurumlarında okumak zor işlerdi. Hele böyle tasavvuf müziği falan yapmak kolay şeyler

değildi. 1970 li yılların başında Ankara’da Hulki Hatipoğlu Tahir Engin İçöz’ün gayreti Ahmet Hatipoğlu’nun gayretleriyle o zaman bu işler yavaş yavaş başlamıştır. Tasavvuf müziği adı altında Türk Musikisi ile ilgilenilmeye başlanmıştır. Hâlbuki Tasavvuf Musikisi yanlış bir tabirdir. Tasavvuf bir yaşayış biçimidir. Müziğe verilecek ad değildir. Tekke müziği denilecekti ama o zaman da tekke lafını etmeye cesaret isterdi. Bırakın tasavvuf müziği falan Türk müziği hususunda bile başınızı kaldırdığımızı zaman ezerlerdi. İşte Ulvi Erguner biraz da rütbesini kullanarak belki, asker kökenli olmasından dolayı başına fazla bir şey gelmedi. Çok büyük bir misyonerlik yaptı. Yani bir militan gibi Türk müziğinin üzerinde çalıştı. Ne yaptı? İlahi söyletmedi ama söyletmeye çalıştı. İlahilerden oluşan programları yapan da mesela Ulvi Erguner ‘dir. Sonra Klasik koroları canlandırmıştır. Klasik korolarda klasik eski eserlerin okunması için gerektiğinde zor kullanarak militanca davranarak yapmıştır bu işleri. Türk musikisine çok faydaları olmuştur. Yanlışları olmamış mıdır? Yanlışları da vardır. Ama her insanın yanlışları kendisini bağlar. Zaman içerisinde Müzik konusunda da yanlışları olmuştur ama bunları söylemenin manası yoktur. Ulvi Erguner ‘in musikiye faydası idareci olarak, koro yöneterek ve bir militan gibi müzik adına tek bildiği yolda çalışarak olmuştur.”

Prof. Erol Deran (06.06.2021): “Ulvi Erguner’in Türk Musikisi Yayın Müdürlüğü yaptığı dönemde ben de İstanbul Radyosu’nda görev yapıyordum. Ulvi Erguner’in kurduğu daha sonra Alâeddin Yavaşca’nın sürdürdüğü Klasik Erkekler Korosu’nda Kanun icrası yaptım, Kayıtlarda kanun taksimlerin de vardır. O koro muhteşem bir koroydu, repertuarı ile yapılan icrası ile (Koroda kimlerin olduğunu şu an hatırlayamıyorum) müzik yapmaktan büyük haz duyardık. Ulvi Erguner o koroyu çok güzel yönetirdi. Türk musikisinin eski bestekârların eserlerini seçerdi. Eski Türklerde kullanılan, Mehter musikisinde de kullanılan ritm sazları kullanırdı o koroda.”

Barbaros Erköse (29.06.2021): “Ulvi Erguner arkadaşımızdır. Biz Erköse kardeşler olarak Ankara Radyosu’ndan İstanbul Radyosu’na geldik. Ulvi Erguner bizi çok takdir ederdi biz de kendisini çok severdik takdir ederdik. Ulvi Erguner Radyo Yayın Müdürü idi. Yani radyo müdürü başkadır o tüm müzisyenleri koruyan kollayan her türlü sorunlarıyla ilgilenen bir sorumlu müdürdü. Biz herhangi bir sorunumuz olsa ona giderdik ona danışırdık. Bir sorunumuz olduğu zaman ona çıkardık,” buyur Barbaros ne istenilmek “diye bizi karşılar sorunlarımızı çözerdi. Repertuarı hazırlardı, Türk Musikisi Sanatçıların başıydı. O neyiyle de programlara katılırdı. Solo programlarda da beraber olurduk ara sıra. Ney icrası çok güzel dolu dolu bir ney üflerdi. Çok muhteşem bir sanatçıydı.”

3.2.3. Ulvi Erguner’in Koro Şefliği

Yaptığı işlerin her aşamasında milli ruh ve ciddiyetle çalışan Ulvi Erguner’in radyoevi çalışmaları içerisinde en önemlilerinden bir tanesi de “Klasik Erkekler Korosu” olmuştur. Bazı kaynaklarda dört veya beş program bazı kaynaklarda ise yedi program kaydının olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Vefatından sonra bu koroları bir dönem merhum neyzen Aka Gündüz Kutbay yönetmiş daha sonra Dr. Alâeddin Yavaşça devam ettirmiştir. İlk zamanlar TRT'nin bu korolara ilgisi yüksek olmuştur. Koro yöneticiliğindeki en önemli çalışmalarının Kâr Beste Semaî ve buna benzer formdaki eserleri bir araya getirerek klasik takımlar icra ettirmiş olması olarak görülmektedir.

Ulvi Erguner bu koroları hazırlarken çok titiz ve yorucu çalışmalar yaptığı söylenmektedir. Koronun bütün repertuar notalarını fotokopi veya bir baskı makinası olmadığı için hepsini oturup tek tek elleriyle yazmıştır. Repertuar seçimini için titiz bir çalışma yürüterek, önceliği Merâgâ'lı Hoca Abdulkadir'e vermiştir. Bunun yanında yine Ali Şirü Gani, Gulam Şadi Türk musikisi bestekârlarının en başında gelen Hoca Abdulkadir Merâgi Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşamış, İstanbul'un Türkler tarafından fethi ile de İstanbul'a gelmiştir. Ulvi Erguner'in tek amacı ecdadını radyodan herkese duyurmaktır. Bunun için ne gerekiyorsa yapmaktan çekinmemiştir. Ulvi Erguner'in korolarına repertuar hazırlarken yararlandığı en büyük kaynak, ancak 22 fasikül olarak oluşturulabilen, daha sonra "İstanbul Belediye Konservatuarı" adını alan "Darülelhan" külliyesi olmuştur. Refik Fersan ve Kemani Nuri Duyguer bu tasnif heyetinde en büyük emeği geçen kişilerdir (Erguner, 2005:204).

Şekil 5. Klasik Erkekler Korosu Çalışmaları

Yaptığımız araştırmalarda Ulvi Erguner yönetimindeki Klasik Erkekler Korosuna ait bazı kaynaklarda 4-5 program bazı özel arşivlerde 7 program kaydının olduğu söylenmektedir

Ulvi Erguner'in yönettiği Klasik Erkekler Programının Rehavi makamından oluşan tahmini olarak 1970 yılı yapımı programında icra edilen eserlerden bazıları şunlardır:

Eser Adı	Besteci	Uslü
Peşrev	Kantemiroğlu	Düyek
Kâr	Gulâm Şâdi	Hafif
Âmâda olur zevk-ı Cem'e Zümre-i rindân	Na'îlî-zâde Ali Dede	Ağır Semai
Kanun Taksimi	Cüneyt Koşal	1':59"
Ger siyehî çünin büdev çeşm-i tüber helâk-ı mâ	Diyarbakırlı Mahmut Çelebi	Yürük Semai
Saz Semâî	Farabi'ye Atfedilen	Aksak Semai

Şekil 6. Klasik Erkekler Korosu Programında İcra Edilen Rehavi Makamındaki Eserler

Ulvi Erguner' in oğlu Neyzen Doç. Dr. Süleyman Erguner ile yaptığımız görüşmede “Bu program babamın o klasik korolarından bir örnektir. Burada Spiker Altan Varol, Allah rahmet eylesin. Radyonun çok önemli spikerlerindendi. Onun program içinde söylediği bütün bilgiler, Musiki tarihi bilgilerini babam yazdı. Babamın Türk Musikisi Tarihi hakkındaki bilgileri olarak düşünülebilir. Şeklinde ifade etmektedir. Aynı zamanda Ulvi Erguner ‘in repertuvar seçimindeki bakış açısı ve o zamanın şartlarında Türk Musikisi hakkında bilinen bilgiler, Ulvi Erguner zamanında yapılan programların içerikleri, program sunucusunun Türkçeyi konuşma tarzı ve üslubu hakkında bilgi vermesi açısından program açılış ve kapanış anonslarını aynen aşağıda verilmiştir. Altan Varol’un program başındaki anonsu şu şekildedir:

“Sayın dinleyiciler, bu programımızı yine 10, 14, 16 ve 17. asırlarda yaşamış ünlü Türk bestecilerinin Kantemiroğlu, Gulâm Şâdi, Na'îlî Diyarbakır'lı Mahmut Çelebi ve Fârâbi'nin eserlerine ayırmış bulunuyoruz. Şâdi 1360-1435 yıllarında yaşamış olan büyük Türk bestecisi Merâgâ'lı Abdulkadir'in talebesidir. Aynı zamanda Merâgi'nin hemşehrisi olduğu ve bir ara Erzurum'da da yaşadığı rivayet edilmektedir. 1673-1727 yıllarında yaşamış olan Kantemiroğlu' nun Osmanlı Devleti Tarihi II. Cildinde Merâgâ'lı Abdulkadir ve talebesi Şadi'nin latif nağmeli eserlerinin bir zamanlar bütün Türkiye kıtalarına neşe vermiş olduğu kayıtlıysa da hayatı hakkında fazla bilgi olmadığı gibi bugün de ancak iki eseri mevcuttur.

Sayın dinleyiciler, Na'îlî en büyük Türk şairlerinden biridir. Kendinden daha sonra yaşamış olan Manastırlı Salih Na'îlî 'den ayırt etmek için Na'îlî Kadim olarak anılmıştır. Kesin doğum tarihi belli olmamakla beraber 1600-1610 yılları arasında İstanbul'da doğduğu tahmin edilmektedir. Babasına izafeten Pîrî Zâde olarak da tanınmıştır. Nef'î ile Nedim arasındaki devrin en ulu şairidir. Edebiyatta

Klasik Türk şiiri Na'îli ile zirveye ulaşmıştır denilmektedir. Nedim ve Şeyh Galip onun üslubundan kurtulamamış olup Namık Kemal, Yeni Şehirli Avni, Leskofça'lı Galip ve Yahya Kemal Beyatlı ise ondan büyük ölçüde etkilenmişlerdir. Musikiye de vakıf olan Naili, büyük besteci Itri'nin hocası Hafız Post'un musiki ve edebiyatta yetişmesini sağlayarak Hafız Post ve Itri'deki anlayışı geliştirmiştir. Müzik tarihine de kıymetli eserler kazandırmış olduğu muhakkak olan Naili'nin eserlerinin sonradan başkalarına mal edildiği veya kaybolduğu tahmin edilmektedir. 1666 yılında İstanbul'da genç sayılabilecek bir yaşta vefat etmiştir. Diyarbakır'lı Mahmut Çelebi ise, IV. Sultan Mehmet devrinde ün kazanmış bir büyük Türk bestecisidir sayın dinleyiciler. Eski kayıtlara göre çok sayıda eser yaptığı rivayet edilmekte ise de bugün elimizde bulunan eserleri pek azdır. Hayatı hakkında da fazla bir bilgi yoktur.

Sayın dinleyiciler, şimdi programımıza geçiyor ve Ulvi Erguner yönetimindeki Klasik Erkekler Korosu'nu taktim ediyoruz. (Kantemiroğlu' nun Rehavi Peşrevi başlar). Programdaki eserleri sırasıyla” ...Dedikten sonra şekil.9'da verdiğimiz listeyi anons ediyor (Bu arada arka fonda Ulvi Erguner 'in babası Süleyman Erguner 'in ney taksimi duyulmaktadır). Programın sonundaki kapanış anonsu şu şekildedir:

“Sayın dinleyiciler, bu geceki programımız burada sona eriyor. Bu programda Ulvi Erguner yönetimindeki topluluktan 10, 14, 16 ve 17. Asırlarda yaşamış ünlü Türk Müziği bestecilerinin eserlerini dinlediniz. Hoşçakalın sevgili dinleyiciler” (Youtube-3, 2019).

Ulvi Erguner yönetimindeki Klasik Türk Musikisi yönetimindeki koronun icra ettiği Rast makamındaki eserlerden örnekler (Youtube-4, 2020).

Eser Adı	Besteci	Usulü
Kâr-ı Muhteşem	Abdulkâdir Merâği'ye atfedilir.	Devr-i Revan
Hem Kamer Hem Zühre vü der müşteri der âsmân	Acemler	Devri Revan
Rast Kârçe, Numune istbe gûş-i sipih-r-i halka-i hûr	Abdulkâdir Merâği'ye atfedilir.	Düyek
Amed nesim-i subh-u dem	Abdulkâdir Merâği'ye atfedilir.	Düyek

Gül yüzünde görelî zülfü çemen	Münir Nurettin Selçuk güfte: Ahmet Paşa	Devr-i Hindi
---	--	---------------------

Şekil 7. Klasik Koronun (Kadın/Erkek) Programında İcra Edilen Rast Makamındaki Eserler

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada neyzen Ulvi Erguner ‘in hayatı, musiki çalışmaları, ney taksimi icracılığındaki başarısı babasından meşk ettiği ney icra tavrını (Erguner Tavrı) aynen devam ettirip, çocuklarına da bu tavrın geçişini sağlaması bu sayede hem Türk kültürüne, Türk musikisine hem de ailenin neyzen kimliğinin üçüncü kuşak boyu devamına köprü olması, İstanbul Radyosu’nda gerçekleştirdiği taksim kayıtlarından uşşak makamındaki taksimnin müzikal unsurlar açısından değerlendirilmesi, İstanbul Radyosu Tek Sesli Müzikler Yayın Müdürlüğü görevinde iken yaptığı yöneticilik politikaları, radyoevinde kurup yöneticiliğini yaptığı Türk Musikisi Klasik Koro yöneticiliği çalışmaları değerlendirilmiştir. Ulvi Erguner’in İstanbul Radyosu arşivlerinde kayıtlı 2 adet Taksimi mevcut bulunmaktadır. Banlardan birincisi uşşak makamı ikincisi Tahir makamı adı ile kayıt edilmiştir aslında bu taksim Tahir makamına geçiş taksimidir. Neyzen Ulvi Erguner öncesinde icra edilen Hüseyin Saadettin Arel’in Bayram adlı eserinin arkasından gelen Tahir oyun havası eserine geçiş taksimi icra etmiştir. Asıl mesleğinin askerlik olması sebebiyle musiki ile ancak askerlik mesleğinin dışında kalan zamanlarında meşgul olabilmıştır. Bu sebeple elimizde az sayıda da olsa oğlu, neyzen Doç. Dr. Süleyman Erguner’in özel arşivi, TRT ve radyoevinde gerçekleştirdiği kayıtlar ve bazı özel arşivlerde kayıtlı ney taksimleri mevcuttur. Fakat Türk Musikisi ile ilgili hem ney icracılığı ile hem de kurumsal anlamda yöneticilik makamında olduğu dönemlerde etkileri günümüze kadar gelen çalışmalar yapmıştır. 1925 yılından sonra tam bölümleriyle yapılması yasaklanan Mevlevî ayinlerinde neyzen Halil Can’dan sonra neyzenbaşılık yapmıştır. Ayrıca yurt dışında dünyada ilk kez 1968-1969 yılları arasında İngiltere Fransa ve Amerika’da Hz. Mevlânâyı anma törenlerinin gerçekleştirilmesini sağlamış böylelikle Türk kültürünün, Türk musikisinin dünyaya tanıtılmasında katkılar sağlamıştır(K.Erguner, 2020).1967 yılında İstanbul radyosu Türk Musikisi müdürlüğü görevine getirildiği zaman o dönemde kendisi ile çalışan müzisyenler ve onu tanıyanlar Ulvi Erguner eskilerin yaptığını yapmadı, radyonun sesini halka duyurmak için elinden geleni yaptı, baskılara maruz kaldı ama pes etmedi demektedirler. Ancak yakalandığı ağır bir hastalık neticesinde başlattığı bütün çalışmalar yarım kalmış ömrünün neredeyse dörtte üçünü alan askerlik mesleğinden sonra özlemine çektiği musiki dolu günlerini fazla yaşayamadan vefat etmiştir. Türk Musikisi tarihinde adı çok fazla duyulmamış fakat çok kıymetli işler yapmış değerli musikişinaslar mevcuttur. Bunların hakkında kapsamlı çalışmalar maalesef çok azdır. Özellikle 20. yüzyılın başına kadar olan dönemde

18. ve 19. yüzyıllarda yaşamış Türk Musikisinin en parlak dönemlerini inşa etmesinde katkı sağlamış yaşadığı dönemde hem teorik hem pratik anlamında Türk musikisi üslubunun oluşmasında gelişiminde bugünlere gelmesinde emeği olan çok kıymetli musikişinaslar mevcuttur. Fakat bunların birçoğu hakkında akademik araştırmalar mevcut değildir. Araştırmamıza konu olan neyzen Ulvi Erguner de böyle bir musikişinas ailenin mensubu olarak Türk musikisine ve ney sazına hizmet etmiş, kendinden sonra gelen çocuklarına da Türk Musikisini aşılamış, onlara çok çalışmaları gerektiğini, özellikle geçmişimizde çok kıymetli çalışmaları olan Rauf Yekta, Nayî Osman Dede gibi musikişinasların yaptıkları çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için onlara bir sorumluluk yüklemiştir. Ulvi Erguner döneminde yaşamış onun bu çalışmalarına şahit olmuş sanatçı ve akademisyenler asker kimliğinin verdiği cesaretle Türk Musikisi için başkalarının yapamayacağı cesur adımlar attığını ifade etmektedirler. Diğer taraftan Ulvi Erguner'in Türk Musikisi ile ilgili akademik çalışmaları da mevcuttur. Türk Musikisinin tamamıyla kendine has öz musikisi olduğunu ve Türklere ait olduğunu, Bizans veya başka milletlerden devşirme olmadığını bilimsel kanıtlarıyla açıklayan yazıları mevcuttur. Nisan 1974 tarihli yazısında Türk Musikisinin hangi başlıklar altında sınıflandırılacağını ayrıntılarıyla aktardığı bilgilendirme çalışmaları da mevcuttur (U.Erguner, 1974:56-60). Klasik Erkekler Korosu çalışmalarında repertuar seçiminden başlayarak müzikal görüşleri doğrultusunda özellikle usul konusunda teknik yenilikler yapmış, mehter musikisinde kullanılan bazı vurma çalgıları ,klasik koro topluluğu içerisinde kullanmıştır. Bu yönüyle de Koro Yönetiminde, kendisinden önce gelenlerle veya kendisinden sonrakiler ile ayrılabilceğini düşünen musikişinaslar mevcuttur. Üç kuşak boyu devam ettirilen ney sanatının taşıyıcılığı Türk Kültürü ve Medeniyetine bağlılığın göstergesi açısından önemlidir. Akademik çalışmaların bu yönde artırılması açısından bakıldığında hakkında az bilgi dahi olsa Türk musikisi tarihi geçmişinde yaptığı çalışmaları olan kişilerin hakkında biyografik çalışmaların artırılması her şeyden önce geçmiş dönemlerde yaşamış Türk musikisi icracıları, bestecilerinin gerek biyografik çalışmalarının yapılması gerekse icra kayıtlarının, bulunduğu her yerden, ciddi anlamda bir arşivleme ve koleksiyon çalışması seferberliğine gidilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

Ağaoğlu, Y.S. (2013), *Hız. Mevlana'yı Anma Törenleri (1942-1974)*. Konya, Konya Büyükşehir Belediyesi.

Akdoğu, O.(1989). *Taksim Nedir Nasıl Yapılır*. İzmir, İhlas A.Ş.

Ayvazoğlu, B., (2008). *Neyin Sırrı*. İstanbul, Kapı Yayınları.

Behar, C. (2005). *Musikiden Müziğe*. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Behar, C. (1992). *Zaman, Mekân, müzik*. İstanbul, Afa Yayıncılık.

Erguner, K. (2020). *Ayrılık Çeşmesi Bir Neyzenin Yolculuğu*. İstanbul, İletişim Yayınları .

Erguner, S. (2002). *Ney Metod*. İstanbul, Erguner Müzik.

Erguner, S. (2005). *Neyzen Süleyman Ulvi Erguner*. İstanbul, Erguner Müzik.

Erguner, S. (2017). *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Ulvi Erguner Sayfası*. İstanbul, TDV.

Özeke, A.D. (2000). *Neyzenler Kahvesi*, İstanbul, Pan Yayıncılık.

Öztuna, Y. (2000). *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi.

Sürelî Yayınlar:

Pekin, E. (2017, 11 30). Fem-i Muhsin. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü*, s. 2-3.

Erguner, U. (1974, Nisan 01). Türk Musikisi bizans Aksiyonu mudur. *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, s.56-60

Web Sitesi:

URL-1: <https://www.youtube.com/watch?v=T2IBa8Fv2XA> (04.05.2019)

URL-2: <https://www.youtube.com/watch?v=G-Qy3h-wfdE> (05.04.2021)

URL-3: <https://www.youtube.com/watch?v=aMRWuG2zdpE> (23.02.2019)

URL-4: <https://www.youtube.com/watch?v=-rEq7mw2x7Q> (13.10.2020)